

Aktuální informace

Ústavu zdravotnických informací a statistiky
České republiky

Praha 8. 8. 2011

42

Výskyt tuberkulózy v České republice v roce 2010

Incidence of tuberculosis in the Czech Republic in 2010

Souhrn

Podle dat z Registru TBC se v roce 2010 vyskytlo v ČR 680 případů onemocnění tuberkulózou (tj. 6,5 případu na 100 tisíc obyvatel), 441 u mužů a 239 u žen. U cizinců v ČR bylo hlášeno 117 onemocnění. Nejčastější formou onemocnění byla TBC dýchacího ústrojí, resp. TBC plic. Nejvíce onemocnění TBC (absolutně i relativně) bylo v nejvyšší věkové kategorii 75+. V témže roce zemřelo na tuberkulózu 28 lidí. V mezinárodním srovnání patříme k zemím s nízkým výskytem této nemoci, a to ve všech krajích ČR.

Summary

According to the TB Registry, in 2010 there were 680 cases of TB in the CR; of that 441 in men and 239 in women. The total represented 6,5 cases per 100 thousand inhabitants. In foreigners there were 117 reported cases. The most frequent form was TB of the respiratory system and of lung. Morbidity was highest (absolutely and relatively) in the oldest age group 75+. 28 persons died from TB. In international comparison the CR belongs to countries with low TB incidence in all its regions.

Všechny případy onemocnění tuberkulózou (TBC) a jinou mykobakteriózou jsou v České republice (ČR) povinně hlášeny do Registru tuberkulózy (RTBC), který je součástí Informačního systému orgánů ochrany veřejného zdraví a je provozován jako webová aplikace s centrální databází. Správcem RTBC je Ministerstvo zdravotnictví (odbor strategie a řízení ochrany a podpory veřejného zdraví), zpracovatelem na celostátní úrovni je Koordinační středisko pro resortní zdravotnické informační systémy (KSRZIS). Nedílnou součástí Registru je databáze Informačního systému bacilární tuberkulózy (ISBT), kam jsou hlášeny pozitivní výsledky mykobakteriologických vyšetření. Provázanost RTBC a ISBT přispívá ke kontrole úplnosti a validity dat o TBC.

Výskyt TBC onemocnění

Výskyt této infekční nemoci má v ČR příznivý vývoj. Počet hlášených onemocnění TBC se dlouhodobě snižuje. V roce 2010 bylo na základě zpracovaných údajů z Registru tuberkulózy hlášeno celkem 680 případů tuberkulózy (TBC), tj. 6,5 případu na 100 tis. obyvatel. V tomto údaji jsou zahrnuta onemocnění bakteriologicky ověřená i neověřená a TBC všech forem a lokalizací. Oproti roku 2009 se počet hlášených onemocnění snížil o 30 případů (4 %). Jako nově zjištěné onemocnění bylo v roce 2010 registrováno 661 případů TBC - z toho 432 případů u mužů a 229 u žen. Recidiv TBC bylo oznámeno 19, a to 9 u mužů a 10 případů u žen. Z uvedených čísel vyplývá, že celkově se tuberkulóza vyskytuje častěji u mužů než u žen - vyjádřeno poměrem 1,8:1. U obou pohlaví byla převážující diagnózou tuberkulóza dýchacího ústrojí. Bakteriologicky ověřeno bylo 437 případů (64 %).

TBC dýchacího ústrojí

Ze všech hlášených případů tuberkulózy v roce 2010 se 91 % týkalo dýchacího ústrojí, z toho v 93 % byly zasaženy plíce. Konkrétně tuberkulózou dýchacího ústrojí (DÚ) onemocnělo 411 mužů a 210 žen, z toho tuberkulózou plic 385 mužů a 194 žen. Bakteriologicky ověřeno bylo 415 případů TBC dýchacího ústrojí, tj. 67 %. Z celkového počtu onemocnění tuberkulózou DÚ bylo jako nově zjištěných případů zaznamenáno 97 %, z toho na TBC plic připadalo 93 %. Nejčastěji bylo nové onemocnění TBC dýchacího ústrojí zjištěno vyšetřením pro obtíže (74 %), dále následují záchyt při kontrole osob rizikových skupin (9 %), pitvě (5 %), vyšetření při kontaktu s TBC (5 %) a jiný způsob zjištění (8 %).

Onemocnění jinou TBC (než TBC dýchacího ústrojí)

Ve sledovaném období bylo hlášeno 59 onemocnění jinou TBC, tj. 0,6 případu na 100 tis. obyvatel. Toto onemocnění se vyskytovalo téměř rovnoměrně mezi muži a ženami - v 30 případech byli postiženi muži, v 29 případech ženy. Bakteriologicky ověřeno bylo 22 případů, tj. 37 %. Všechna onemocnění jinou TBC v roce 2010 spadají do kategorie nově zjištěných, žádná recidiva tohoto typu onemocnění se ve sledovaném roce nevyskytla. Nejčastější diagnózou při jiné TBC byla stejně jako v minulých letech tuberkulózní periferní lymfadenopatie (22 onemocnění), dále tuberkulóza kostí a kloubů (17 případů), tuberkulóza kůže (8 hlášení), tuberkulóza močové a pohlavní soustavy (6 onemocnění) a TBC jiných orgánů (6 případů).

Onemocnění mykobakteriózou (jinou než TBC)¹

Kromě onemocnění tuberkulózou jsou do Registru TBC hlášeny i případy ostatní mykobakterií. Toto onemocnění se ve sledovaném roce vyskytlo ve 105 případech, což představovalo 1,0 onemocnění na 100 tis. obyvatel. Nově zjištěných mykobakterií bylo hlášeno 100 a recidiv 5 případů. V 98 případech se jednalo o mykobakterií dýchacího ústrojí a 7 mykobakterií bylo mimoplicních.

Výskyt TBC onemocnění z hlediska věku, území, místa narození

Z hlediska věkových skupin se nejvíce nemocných (absolutně i relativně) nacházelo v kategorii osob nad 75 let (18,9 nemocných na 100 tis. osob dané věkové skupiny). Zatímco u žen se zvýšený výskyt onemocnění (nad 10 případů na 100 tis.) objevuje až v poslední sledované kategorii nad 75 let, u mužů můžeme vyšší výskyt onemocnění (kromě seniorů nad 75 let) sledovat i v „nižších“ věkových kategoriích, a to v rozmezí 40 až 59 let. Ve věkové kategorii 0–14 let byly hlášeny 3 případy TBC.

Z hlediska regionů (tj. podle kraje bydliště) byl nejvyšší výskyt TBC hlášen v kraji Hl. m. Praha (10,9 případu/100tis. obyvatel). Nad republikový průměr (6,5 případu/100 tis. obyvatel) se v počtu hlášených případů dostaly ještě kraje Ústecký a Jihomoravský (oba 8,0 případu/100 tis.), Karlovarský (7,2) a mírně i Pardubický (6,8). Nejnižší nemocnost TBC (3,3) byla v roce 2010 zaznamenána v Jihočeském kraji. Světová zdravotnická organizace a EU považují za kritérium nízké prevalence 20 onemocnění na 100 tis. obyvatel, této hranice dlouhodobě nedosahuje žádný kraj v ČR.

V roce 2010 bylo hlášeno 117 cizinců s TBC onemocněním. Za cizince je v tomto případě považována osoba narozená mimo území ČR. Meziročně se počet případů TBC u cizinců snížil o 19, což se promítlo i v poklesu jejich podílu na všech TBC onemocnění

¹ tj. diagnóza A31

z 19 % na 17 %. V roce 2010 nejvíce nemocných pocházelo z Ukrajiny (33), Vietnamu (20), Mongolska (16) a Slovenska (11).

Podle dostupných údajů bylo mezi bezdomovci zjištěno 38 případů tuberkulózy, u všech případů se jednalo o TBC dýchacího ústrojí.

Léčba TBC onemocnění

Podle výsledků kontrolních hlášení zaslaných do Registru tuberkulózy trvala léčba nemocných antituberkulotiky nejčastěji 27–39 týdnů (230 případů) a do 26 týdnů (177 případů). Hospitalizace nemocných probíhala v nejvíce případech (167) po dobu 61–90 dnů. Nejběžněji podávanými antituberkulotiky byly rifampicin a isoniazid.

Do Registru TBC bylo v roce 2010 hlášeno 28 úmrtí, ve všech případech byla příčinou úmrtí TBC plic. Z celkového počtu hlášených úmrtí nebylo 27 osob dříve léčeno antituberkulotiky.

Vypracovala: Ing. Zdeňka Nováková

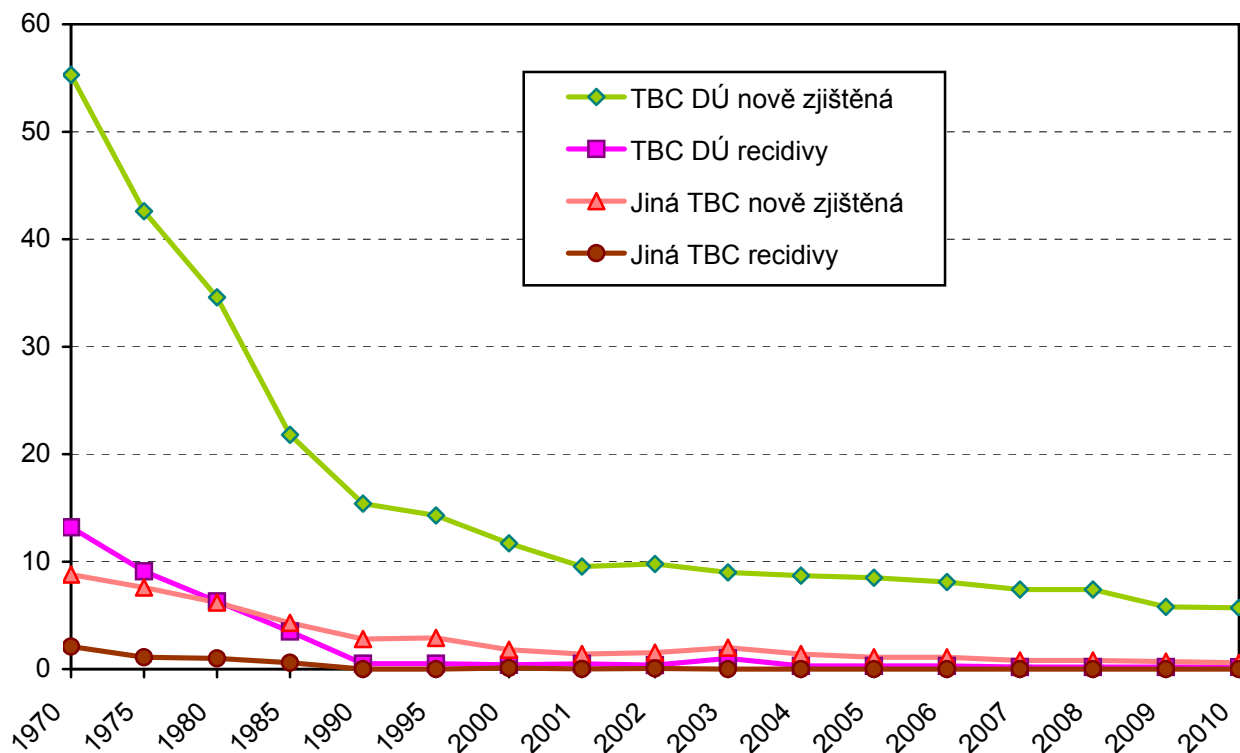
Vývoj počtu hlášených onemocnění TBC v letech 2000–2010

Rok	Hlášená onemocnění TBC			
	dýchacího ústrojí	jiná	celkem	celkem na 100 000 obyv.
2000	1 244	198	1 442	14,0
2001	1 185	165	1 350	13,1
2002	1 037	163	1 200	11,8
2003	1 011	151	1 162	11,4
2004	909	148	1 057	10,4
2005	896	111	1 007	9,9
2006	856	117	973	9,4
2007	790	81	871	8,4
2008	793	86	879	8,4
2009	632	78	710	6,8
2010	621	59	680	6,5

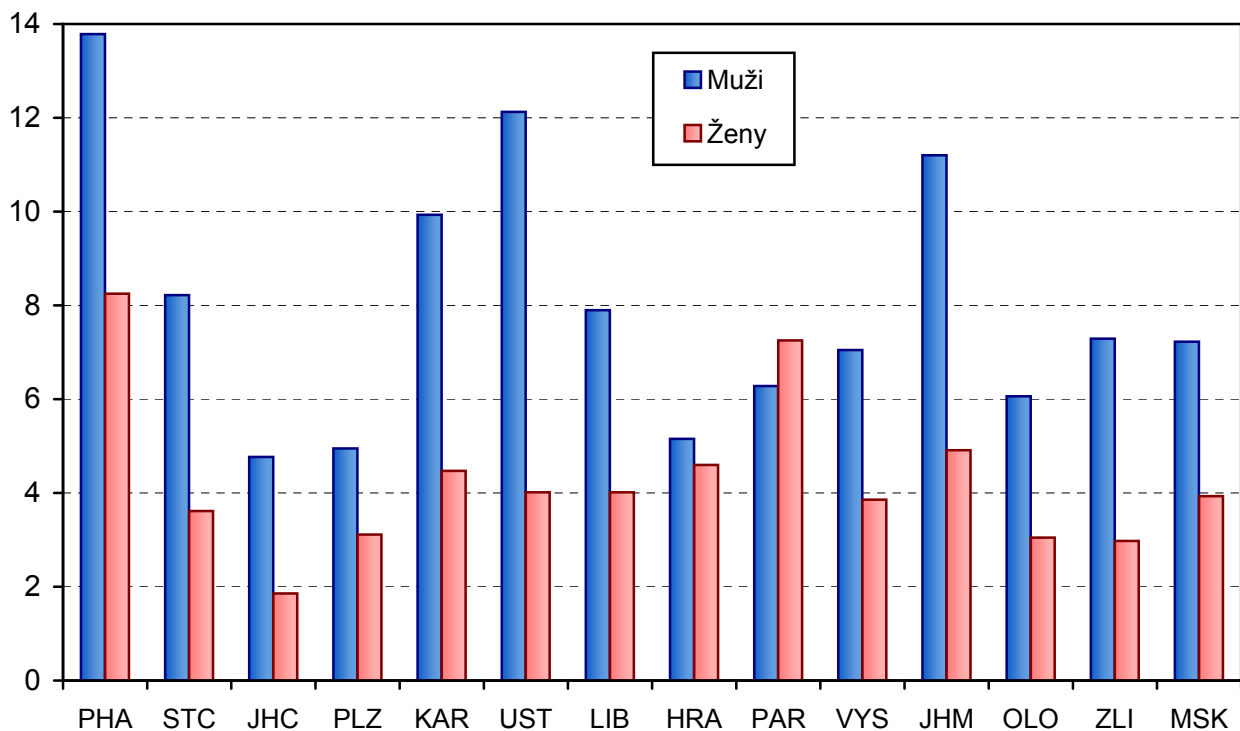
Hlášená onemocnění tuberkulózou v roce 2010 podle věku

Věková skupina	Tuberkulóza dýchacího ústrojí		Tuberkulóza jiná	
	celkem absolutně	na 100 000 obyvatel	celkem absolutně	na 100 000 obyvatel
0–4	1	0,2	-	-
5–9	-	-	-	-
10–14	2	0,4	-	-
15–19	8	1,3	1	0,2
20–24	24	3,4	2	0,3
25–29	35	4,7	-	-
30–34	49	5,4	6	0,7
35–39	43	5,0	4	0,5
40–44	51	7,3	1	0,1
45–49	63	9,2	4	0,6
50–54	56	8,2	1	0,1
55–59	69	9,1	3	0,4
60–64	40	5,5	5	0,7
65–69	40	7,3	6	1,1
70–74	29	7,7	5	1,3
75+	111	15,9	21	3,0
Celkem	621	5,9	59	0,6

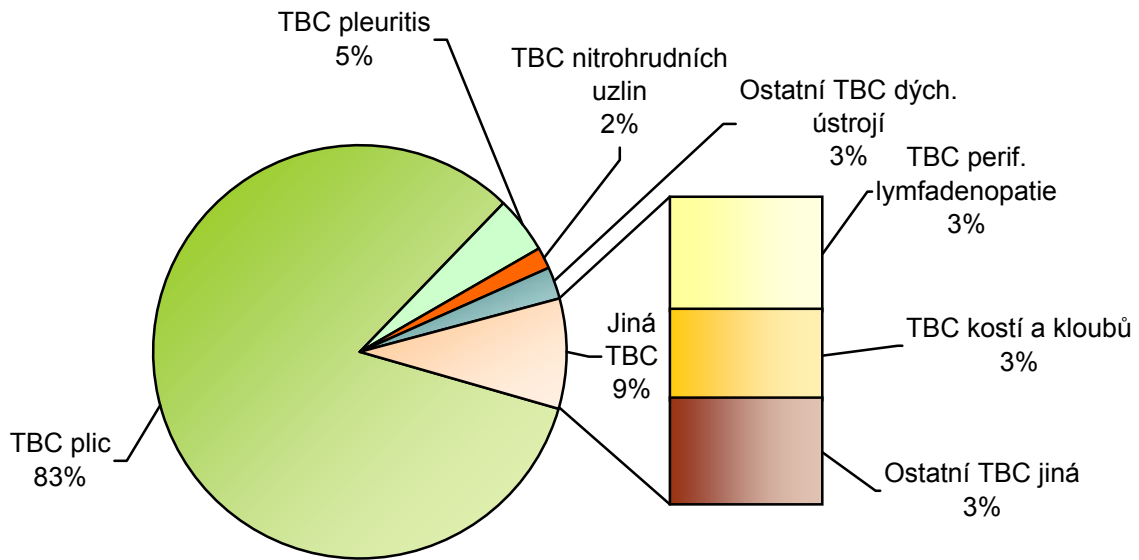
Vývoj počtu hlášených onemocnění TBC na 100 tis. obyvatel

Hlášená onemocnění TBC na 100 tis. obyvatel podle krajů a pohlaví, rok 2010

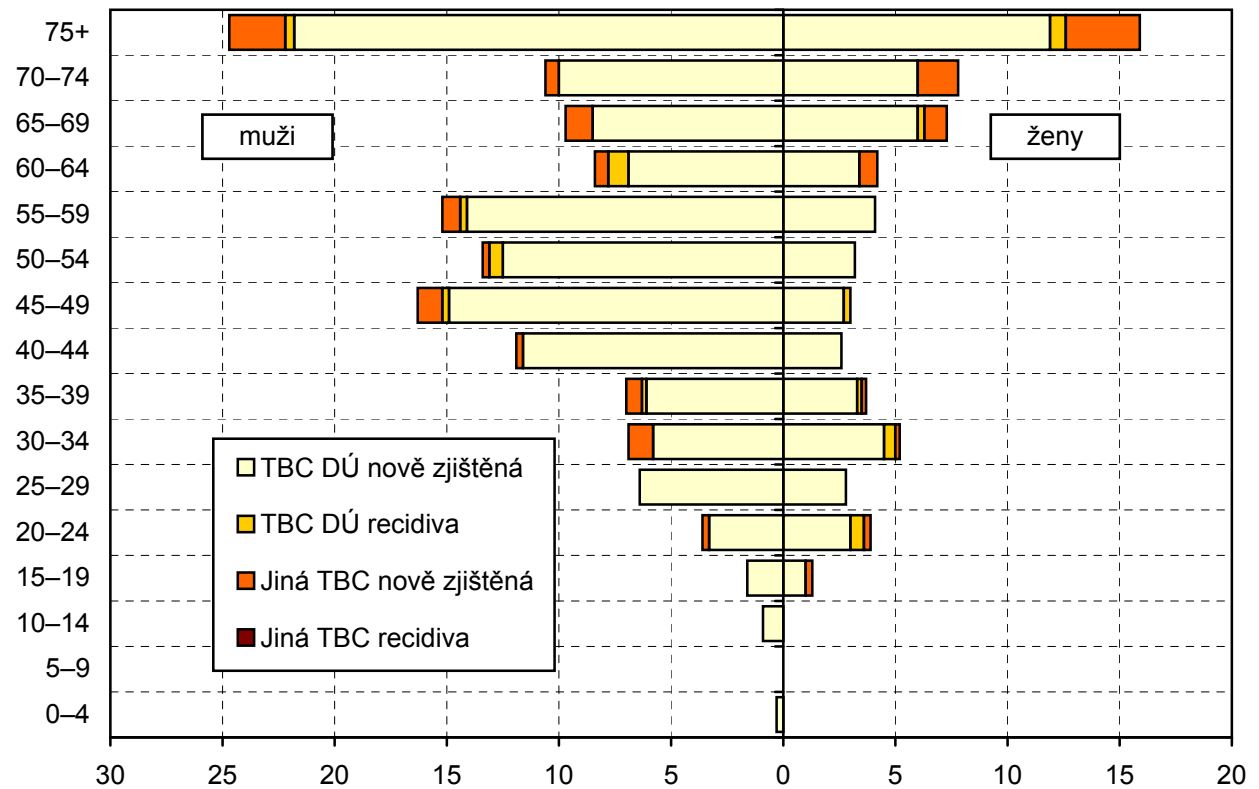

Struktura hlášené TBC podle klasifikační diagnózy, rok 2010

Struktura TBC podle věku a pohlaví, rok 2010

na 100 000 mužů / žen

Poznámka: DÚ - dýchací ústrojí